

RAPPORT

Samrådsredogörelse

Västlänken, projekt Haga

Förlängd nyttjanderättstid för fastigheterna
Nordstaden 702:32, Inom Vallgraven 701:27,
Vasastaden 710:44 m fl.

Göteborgs kommun, Västra Götalands län
Järnvägsplan
Samrådshandling, 2024-09-27

Trafikverket

Postadress: Box 1026, 405 21 Göteborg

E-post: trafikverket@trafikverket.se

Telefon: 0771-921 921, Texttelefon: 010-123 50 00

Konfidentialitetsnivå: 1. Ej känslig

Dokumenttitel: SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Författare: Trafikverket

Dokumentdatum: 2024-09-27

Ärendenummer: TRV 2024/19970

Objektsnummer: VPA102 Västlänken

Version: 1.0

Kontaktperson: Jennie Midler, projektledare Västlänken

Innehåll

1 Sammanfattning	5
2 Samrådsrets.....	6
3 Samråd	7
3.1 Samråd inför Länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan	7
3.1.1 Samråd med berörd länsstyrelse	7
3.1.2 Samråd med berörd kommun	8
3.1.3 Samråd med de enskilda som kan bli särskilt berörda	11
3.1.4 Samråd med övriga berörda myndigheter	15
3.2 Samråd vid utformning av planförslaget.....	15
4 Bedömning av miljöpåverkan.....	16

I denna samrådsredogörelse sammanställs och sammanfattas hur samrådet bedrivits, vilka synpunkter som kommit in från enskilda, myndigheter och organisationer samt var yttrandena, minnesanteckningar och protokoll från samrådet finns i sin helhet. I samrådsredogörelsen visar Trafikverket hur de inkomna synpunkterna beaktats.

I denna samrådsredogörelse redovisas även Trafikverkets bedömning om förslag till järnvägsplan kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Samtliga synpunkter finns diarieförda i sin helhet under Trafikverkets ärendenummer TRV 2024/19970.

1 Sammanfattning

Ett samrådsunderlag för ny järnvägsplan för *Västlänken – Förlängd nyttjanderättstid för fastigheterna Nordstaden 702:32, Inom Vallgraven 701:27, Vasastaden 710:44 m.fl i Göteborgs kommun, Västra Götalands län* skickades 2024-03-18 ut till berörda fastighetsägare, Göteborgs kommun, Länsstyrelsen Västra Götaland, Försvarmakten samt Räddningstjänsten Storgöteborg. Sista dag för synpunkter/yttranden var 2024-04-15.

Annonsering har gjorts i Göteborgs-Posten samt i Post- och inrikes tidningar. Annons och samrådsunderlaget har även funnits tillgänglig på Trafikverkets webbsida.

Göteborgs kommun, Wallenstam AB och Alecta Tjänstepension Ömsesidigt begärde förlängd samrådstid tom 2024-04-29, vilket Trafikverket beviljade.

Inkomna synpunkter berör huvudsakligen Trafikverkets påverkan på natur- och kulturmiljövärden i samband med de tillkommande nyttjanderättsytorna som Trafikverket har behov av för genomförandet av Västlänken. Övriga synpunkter berör hur nyttjanderättstiden avgränsas samt tillgänglighet och återställning.

Trafikverket gör bedömningen att den nya järnvägsplanen som föreslås inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

2 Samrådsrets

Fastighetsägare som kan antas bli berörda av denna järnvägsplan är Göteborgs kommun, Wallenstam Fastighets AB Vallgraven 69:5, Alecta Tjänstepension Ömsesidigt, Älvstranden Utveckling AB, Akademiska Hus, Castellum Väst AB samt Fastighetsaktiebolaget Nya V.S.

Berörda fastighetsägare samt Göteborgs kommun, Länsstyrelsen Västra Götaland, Försvarsmakten samt Räddningstjänsten Storgöteborg utgör samrådsretsen.

3 Samråd

3.1 Samråd inför Länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan

3.1.1 Samråd med berörd länsstyrelse

Trafikverket har skickat underlag till järnvägsplan, daterad 2024-03-18, för samråd till Länsstyrelsen Västra Götaland. Länsstyrelsen lämnade sitt yttrande i ett mejl den 15 april 2024.

Länsstyrelsens synpunkter

Länsstyrelsens synpunkter avser framförallt de tillkommande tillfälliga nyttjanderätterna, att behovet av ytorna noggrant motiveras. För de ytor där den nya järnvägsplanen endast avser förlänga tiden för nyttjanderätten finns inga invändningar. Eventuella naturvärden har omhändertagits i föregående planeringsprocess.

Trafikverket måste tydligt motivera varför de bedömningar och avvägningar som gjordes inom ramen för tidigare planprocess inte längre är giltiga och varför ytterligare intrång nu är nödvändiga.

Trafikverkets behov av intrång måste vägas mot de naturvärden som finns representerade på respektive yta.

Det är viktigt att Trafikverket hanterar ev. intrång i biotoper i sitt kommande arbete då flera av de tillkommande ytorna berör alléer som omfattas av biotopskyddsbestämmelser.

Länsstyrelsen påminner om hur avvikelser av Västlänkens åtgärdsprogram för träd ska hanteras samt upplyser om att eventuella utökade ingrepp i fornlämningen kräver tillstånd enligt kulturmiljölagen.

Trafikverkets kommentarer

Trafikverket kommer i det fortsatta arbetet med järnvägsplanen att förtydliga de bedömningar som gjorts mellan planerade åtgärder inom tillkommande ytor och konsekvenser för naturvärden. Trafikverket kommer att beskriva och motivera intrång i alléer med biotopskyddsbestämmelser och föreslå kompensationsåtgärder samt i övrigt fortsätta arbeta enligt villkoren i tillstånd M 638-16.

Västlänkens åtgärdsprogram för träd uppdateras löpande och en uppdatering kommer att ske i enlighet med den hantering som är

överenskommen i åtgärdsprogrammet. Sker intrång i fornlämning kommer tillstånd att sökas enligt kulturmiljölagen.

3.1.2 Samråd med berörd kommun

Trafikverket har skickat underlag till järnvägsplan, daterad 2024-03-18, för samråd till Göteborgs kommun. Kommunen lämnade sitt yttrande i ett mejl den 24 april 2024.

Göteborgs kommuns synpunkter

Kommunens synpunkter avser påverkan på kulturmiljö och grönvärden, tidplaner, detaljplanering, avtal samt ledningar.

Kulturmiljö- och grönvärden

De arbeten som hittills utförts har haft stor påverkan på den värdefulla och känsliga kulturmiljön. Att ta fler områden i anspråk ger ytterligare kumulativa effekter på den redan stora skada som förorsakats på riksintresset för kulturmiljövård, där träden och parkmiljön är bärande.

Kommunen bedömer att avvikelser från hanteringsplanen för träd, för att möjliggöra tillkommande tillfälliga nyttjanderätter, undergräver förtroendet för hanteringsplanen liksom den planreglering q₂ (särskilt värdefull parkmiljö) som regleras i gällande detaljplan för Station Haga och att ytterligare påverkan på träd därmed bör undvikas.

Trafikverket har inte redogjort tillräckligt för relevanta konsekvenser för den allmänna platsmarken. Det är även oklart på vilket sätt de utökade nyttjanderätterna påverkar träd som inte listats; träd utanför och i nära anslutning till nya ytor som tas i anspråk. Påverkan på träd måste minimeras och hanteras enligt hanteringsplanen.

Ytor för tillkommande nyttjanderätter behöver inventeras inför överlämning för att säkra att äldre kulturhistoriskt material blir återfört till sin plats vid återlämning.

Tidplan

Kommunen anser att det är olämpligt att inte ange ett bestämt slutdatum för tillfälliga nyttjanderättsytor. Stadens utveckling genom andra projekt i anslutning till Västlänken hämmas och det skapas en stor osäkerhet även för andra aktörer. 3 månader efter godkänd slutbesiktning är för kort tid för att Stadens projekt för utbyggnad av allmän plats ska hinna upphandla sin entreprenör.

Detaljplanering

Kommunen anser att fördjupad utredning krävs för de tillkommande tillfälliga nyttjanderätterna samt ev. upprättande av nya detaljplaner då

föreslagen användning kan anses strida mot gällande detaljplaner vid Skeppsbron och Rosenlund. Kommunen ser att ett utökat ianspråktagande av ytor i känslig kulturmiljö och med påverkan på naturmiljöer står i direkt konflikt med syftet med detaljplan Station Haga.

Genomförandetiden för gällande detaljplan vid Stora Badhusgatan har inte löpt ut och det finns intresse från staden att ha möjlighet att bygga ut detaljplanen. Föreslagna tillkommande ytor kan stå i strid mot detaljplanen. Detsamma gäller för en föreslagen yta vid Gamla Latin.

Föreslagna ytor vid Rosenlund kan helt eller delvis komma att strida mot gällande strandskydd. De bedöms även strida mot gällande detaljplan då berörda områden är reglerade som Park med höga bevarandevärden och q₂ (särskilt värdefull parkmiljö). Anspråken som berör parkytor bör föregås av en djupare utredning. Därutöver upplyser kommunen om att Haga kyrkoplan utgör kyrkligt kulturminne.

Avtal

De avtal som kommunen har med Trafikverket avseende samverkan och skötsel av allmän plats behöver ses över och förnyas.

Ledningar

Kommunens kretslopp- och vattenförvaltning önskar tät dialog med Trafikverket för åtkomst inför kommande arbeten med rivning, upprustning och omläggning av vattenledningar i området. Betäckningar och ventilbetäckningar ska alltid vara åtkomliga. Kretslopp och vatten upplyser även om att deras anvisningar för markarbeten ska följas under Trafikverkets arbeten samt att utföraren har strikt ansvar för att den allmänna VA-ledningen inte skadas.

Göteborg Energi påminner om att giltighetstiden för lämnat projekteringsunderlag är begränsad samt att markarbeten sker med stor försiktighet. Göteborg Energi behöver ha åtkomst till befintliga ledningar och brunnar för bl.a. löpande tillsyn och reparationsarbeten. Göteborg Energi upplyser även om driftsatta ledningar för fjärrvärme och gas, i specifika gator, som behöver beaktas i projektet samt ventiler och skåp för signalkabel som behöver vara tillgängliga för bolaget.

Övrigt

Kommunen ifrågasätter vad som avses med etablering över Stora Hamnkanalen.

Kommunen trycker på vikten av att framkomligheten för gång-, cykel- och övrig trafik säkras i området samt att parkeringsmöjligheter upprätthålls.

Avslutningsvis påtalar kommunen vikten av att i tidigt skede påbörja dialog om återställande av ytorna.

Trafikverkets kommentarer

Trafikverket kommer i det fortsatta arbetet med järnvägsplanen att förtydliga de bedömningar som gjorts mellan planerade åtgärder inom tillkommande ytor och konsekvenser för kulturmiljö, naturvärden och enskilda träd. Trafikverket avser även fortsättningsvis föra dialog med kommunen i upprättade forum inom ramen för parternas samverkansorganisation för Västlänken där specifika frågor som uppstår i området kring Haga hanteras.

Kulturmiljö- och grönvärden

Trafikverket kommer i det fortsatta planarbetet att ge en mer utförlig redogörelse för vilka konsekvenser som kan uppstå för den allmänna platsmarken under anläggningsskedet, för respektive område. Konsekvenserna för träd kommer även att beskrivas i samband med att biotopskyddsdispens söks. Trafikverket överväger eventuella försiktighetsmått och skyddsåtgärder för att undvika eller minska negativ påverkan. Trafikverket kommer att i den mån det är möjligt att bevara träd på plats.

Trafikverket kommer att hantera berörda träd enligt Västlänkens åtgärdsprogram för träd, Västlänkens miljödom M 638-16 samt gällande detaljplaner. Trafikverket ser över kommunens önskemål om att bevara trädet framför Gamla latin, om det inte är möjligt kommer kommunen att ersättas för det nedtagna trädet.

Tidplan

Trafikverket och kommunen har ett etablerat arbetssätt där Trafikverket rapporterar in uppdateringar för vilken tidperiod som resp. yta för tillfällig nyttjanderätt avses nyttjas. Detta arbetssätt avser Trafikverket fortsätta med. Därutöver förs dialogen mellan parterna om tider och hur ytorna ska återlämnas till kommunen redan idag. Anledningen till att Trafikverket inte har ett bestämt slutdatum för nyttjanderätterna är att inte behöva ta fram ytterligare en ny plan om den tidsram som anges inte skulle hålla.

Detaljplanering

Trafikverket kommer i det fortsatta planarbetet att ge en mer utförlig redogörelse för på vilket sätt de tillkommande tillfälliga nyttjanderätterna berör gällande planbestämmelser, strandskydd och kyrkligt kulturminne samt vilka samråd som planeras utöver de som sker inom ramen för järnvägsplanen.

Trafikverket avser ta en dialog med kommunen i specifika frågor inför nästa samrådsskede.

Avtal

Trafikverket kommer vid behov att initiera att nya avtal tecknas alternativt att befintliga avtal mellan parterna förlängs.

Ledningar

Trafikverket kommer fortsätta att följa gällande rutiner vid ledningsarbeten.

Trafikverket avser föra en dialog med kommunens kretslopp- och vattenförvaltning samt Göteborg Energi inför parternas respektive kommande arbeten i området samt för specifika ledningar som behöver hanteras under byggskedet.

Övrigt

Etablering över Stora hamnkanalen innebär en flytande plattform som avses nyttjas för etablering och bodar, på östra sidan av Trafikverkets arbetsområde. Därutöver planeras ett påldäck tvärs över kanalen, över området där tunneln anläggs.

Trafikverket samordnar arbetet kring kanalmurarna i befintligt forum med Göteborgs stads kanalmursprojekt.

Trafikverket arbetar för att minimera påverkan på framkomligheten för samtliga trafikslag samt parkeringsplatser i området.

Trafikverket inventerar och genomför syn av markytorna innan de tas i anspråk för att kunna säkerhetsställa att ytorna återlämnas till kommunen med samma funktion som innan ianspråktagandet samt för att säkerställa att äldre kulturhistoriskt material blir återfört till sin ursprungliga plats, efter kommunens önskemål. Dialog om återställande av ytor i Haga pågår mellan parterna.

3.1.3 Samråd med de enskilda som kan bli särskilt berörda

3.1.3.1 Älvstranden Utveckling AB

Älvstranden har lämnat sitt yttrande i ett mail 11 april 2024.

Älvstrandens synpunkter

Älvstrandens synpunkter rör huvudsakligen framkomlighet, både kring angränsande gator som Stora Badhusgatan och hur Trafikverkets

kommande arbete kan komma att påverka tillgängligheten för deras verksamheter inom deras fastigheter.

Älvstranden ser att en kommande placering av P-Arken längst kajkanten kan komma att påverkas av Trafikverkets etablering och att det av stor vikt att Trafikverket inte förhindrar eller väsentligt försvårar tillgängligheten i området eller inom Älvstrandens fastigheter.

Älvstranden anser även att Trafikverkets nyttjanderätter delvis saknar förbindelse med omkringliggande gatunät och ställer sig frågande hur Trafikverket planerar hantera transporter till och från området.

Vidare anser Älvstranden att det är av stor vikt att nyttjanderätterna återlämnas så snart Trafikverket kan för att minska påverkan på omgivningen.

Trafikverkets kommentarer

Trafikverket avser inte försvåra framkomligheten på Stora Badhusgatan. Trafikverket ställer sig positiva till att föra dialog mellan parterna för att se över olika lösningar för åtkomst till Älvstrandens fastigheter.

Trafikverket har idag inget bestämt slutdatum för nyttjanderätterna, men för gärna en löpande dialog med berörd fastighetsägare kring tider och behov. Avsikten är inte att Trafikverket ska behålla ytor om behov inte längre finns utan har som ambition att återlämna nyttjanderätterna så snart som möjligt.

3.1.3.2 Wallenstam Fastighets AB Vallgraven 69:5

Wallenstam har lämnat sitt yttrande i ett mail 26 april 2024.

Wallenstams synpunkter

Wallenstam uttrycker en oro kring eventuella kommande begränsningar i tillgänglighet, buller mm med avseende på transporter till och från Rosenlund under Västlänkens arbeten.

Wallenstam anser att det finns brister i samrådsunderlaget och att Trafikverket bl.a. inte fullt ut beskriver hur man avser använda tillkommande nyttjanderättsyta.

Wallenstam anser att i och med att de tillfälliga nyttjanderätterna inte begränsas i tid i järnvägsplanen så omöjliggör denna ovisshet att Wallenstam kan planera och optimera sin långsiktiga fastighetsförvaltning, vilket i sin tur kan medföra affärsskada. Wallenstam anser vidare att den föreslagna regleringen av nyttjanderättstider strider

mot det grundläggande syftet om rätt till tillfälliga nyttjanderätter som stadgas i 3 kap 3§ lag om byggande av järnväg.

Wallenstam anser att Trafikverket saknar rättsligt stöd för en total avstängning av tillgängligheten till Wallenstams parkeringsgarage på Rosenlundsplatsen, en ev. avstängning får i så fall ske efter en frivillig överenskommelse med Wallenstam.

Wallenstam anser att Trafikverket saknar rättsligt stöd för att använda "Servicetunnel Kungshöjd" för annat ändamål än att underhålla tågtunneln när denna är klar.

Trafikverkets kommentarer

Trafikverket avser förhålla sig till de planer och villkor som finns i gällande miljödom och järnvägsplan. Trafikverket har dialoger med berörda fastighetsägare och avser minimera påverkan på omgivningen i möjligaste mån.

Trafikverket kommer i det fortsatta arbetet med järnvägsplanen att förtydliga hur respektive nyttjanderättsområde kommer att användas och vilken påverkan Trafikverkets arbeten ev. kommer att generera.

Anledningen till att Trafikverket inte har ett bestämt slutdatum för nyttjanderätterna är att inte behöva ta fram ytterligare en ny plan om den tidsram som anges inte skulle hålla. Trafikverket kommer att upplysa berörda fastighetsägare och intilliggande verksamheter om vilket tidsspann som blir aktuellt för respektive markområde, och därefter ha en löpande dialog om framdriften.

Trafikverket anser inte att rättsligt stöd saknas för en avstängning av parkeringsgarage, då ändamålet och restriktionerna som anges i Järnvägsplan Västlänken bilaga 2 uppfylls.

Trafikverket kommer att fortsätta med de dialoger som har initierats med Wallenstam med ambitionen att ha en god relation under hela byggskedet.

3.1.3.3 Alecta Tjänstepension Ömsesidigt

Alecta har lämnat sitt yttrande i ett mail 26 april 2024.

Alectas synpunkter

Alecta anser att Trafikverkets samrådhandlingar är otydliga, vilket innebär att Alecta och övriga sakägare förtas rätten att på ett relevant sätt yttra sig i det aktuella samrådet. Alecta menar att det är omöjligt att på ett relevant sätt bedöma i vilken omfattning som Alectas verksamhet kan komma att påverkas, men en mycket omfattande byggtrafik intill Alectas byggnad och

sämre tillgängligheten till Alectas parkeringsgarage kan förväntas påverka Alectas verksamhet negativt. Trafikverket har därutöver ännu inte utarbetat en plan för hur transporter ska kunna genomföras på ett säkert sätt.

Alecta anser vidare att i och med att Trafikverket inte anger någon bestämd tid för nyttjandet av respektive markområde, utgör en sådan inskränkning inte enbart ett tillfälligt nyttjande och påverkan på Alectas verksamhet utgör inte en tillfällig inskränkning. Alecta ifrågasätter om åtgärden är proportionerlig och menar att ansökan om järnvägsplan står i strid med proportionalitetsprincipen. Trafikverket begär ett tvångsvistianspråktagande av annans egendom som är mer långtgående än vad som är nödvändigt, då Trafikverket har för avsikt att lämna tillbaka markområdena så snart arbetet inom respektive område är klart.

Alecta anser att ansökan om ny järnvägsplan ska avvisas, då Alecta bl.a. menar att förlängd nyttjanderättstid, som inte är bestämd i tiden, skulle stå i strid med lagen om byggande av järnväg.

Alecta anser att ett nytt samrådsförfarande behöver initieras, där Alecta och övriga sakägare ges tillgång till de fakta som krävs för att kunna ta ställning till Trafikverkets önskade disposition och yttra sig över densamma.

Trafikverkets kommentarer

Trafikverket kommer i det fortsatta arbetet med järnvägsplanen att förtydliga hur respektive nyttjanderättsområde kommer att användas och vilken påverkan Trafikverkets arbeten riskerar att ha på intilliggande verksamheter. Trafikverket och Alecta har from augusti 2024 löpande avstämningsmöten för bl.a. uppföljning av Trafikverkets arbeten och påverkan i området.

Anledningen till att Trafikverket inte har ett bestämt slutdatum för nyttjanderätterna är att inte behöva ta fram ytterligare en ny plan om den tidsram som anges inte skulle hålla. Trafikverket kommer att upplysa berörda fastighetsägare och intilliggande verksamheter om vilket tidsspänn som blir aktuellt för respektive markområde, och därefter ha en löpande dialog om framdriften.

3.1.4 Samråd med övriga berörda myndigheter

3.1.4.1 Försvarsmakten, mellersta militärregionen

Försvarsmakten har lämnat sitt yttrande i ett mail 5 april 2024.

Försvarsmaktens synpunkter

Försvarsmakten har inget att erinra i rubricerat ärende.

3.1.4.2 Räddningstjänsten Storgöteborg

Räddningstjänsten har lämnat sitt yttrande i ett mail 5 april 2024.

Räddningstjänstens synpunkter

Räddningstjänsten upplyser om att Trafikverket måste säkerställa framkomlighet för räddningsfordon samt att tillgänglighet till byggnader och brandposter inte förhindras vid nyttjandet av berörd mark.

Trafikverkets kommentar

Trafikverket noterar Räddningstjänstens synpunkter.

3.2 Samråd vid utformning av planförslaget

Detta avsnitt kommer att kompletteras i den fortsatta planläggningsprocessen.

4 Bedömning av miljöpåverkan

Trafikverket gör bedömningen att den nya järnvägsplanen som föreslås inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Huvuddelen av ytorna är redan tillfälligt ianspråktagna och här avser järnvägsplanen endast förlängd nyttjanderättstid. Trafikverket har upprättade kontrollprogram som beskriver de kontroller som utförs under anläggningsskedet av Västlänken. Kontroller under anläggningsskedet görs för att kontrollera att byggnationen av Västlänken uppfyller de villkor som lämnats för verksamheten inom ramen för tillståndet M 638-16, som omfattar både kap 9 och 11 miljöbalken. Kontroller görs för att minimera påverkan på människors hälsa och miljö.

Utöver redan ianspråktaga ytor föreslår järnvägsplanen ett antal tillkommande ytor med tillfällig nyttjanderätt. Dessa ytor behövs för att kunna driva projektet vidare på ett tillfredsställande sätt. Tillkommande ytor kommer även de att omfattas av de kontroller som Trafikverket genomför enligt tillstånd M 638-16.

De konsekvenser som har lyfts under samrådet avser främst kultur- och naturvärden.

Järnvägsplanen berör fornlämning Göteborg 216:1. Tillkommande föreslagna ytor som redovisas som ”hål” på plankarta för permanent markanspråk i gällande Järnvägsplan Västlänken, finns med i det tillstånd om intrång i fornlämning som Trafikverket erhållit (TRV 2017/4397). Övriga tillkommande ytor kommer framför allt att användas för etablering, upplag och tillfälliga trafikordningar. Någon schakt blir därför inte aktuell, varpå fornlämningen inte kommer att påverkas.

De träd som påverkas hanteras i enlighet med Åtgärdsprogrammet för bevarande av träd i parker och alléer under byggnationen av Västlänken, TRV 2014/74786 (”Åtgärdsprogrammet”). Göteborg Stad har fått ersättning för nedtagna träd och en utredning gällande påverkan på trädmiljöer, Prövningsvillkor 2, kommer att tas fram i enlighet med deldom M 638-16. Trafikverket har dialog med Göteborg Stad om hur de träd som berörs av de tillkommande nyttjanderätterna ska hanteras.

Övriga naturvärden hanteras i enlighet med erhållet tillstånd, M 638-16.

Trafikverket har under tiden som Västlänken byggs löpande avstämningar med Göteborgs Stad avseende bland annat tillgänglighet, grönytor och påverkan på ledningar.

Trafikverket, 405 21 Göteborg. Besöksadress: Kruthusgatan 17

Telefon: 0771-921 921, Texttelefon: 010-123 50 00

[trafikverket.se](https://www.trafikverket.se)